

Joanna PAPRZYCKA

 <https://orcid.org/0000-0002-3906-5966>

Szkoła Doktorska Nauk Społecznych

Uniwersytet Łódzki

e-mail: joanna.paprzycka@edu.uni.lodz.pl

JAKI JEST WSPÓŁCZESNY STAN BADAŃ TURYSTYCZNYCH O BURSZTYNIE? ANALIZA BIBLIOMETRYCZNA WYBRANYCH BAZ DANYCH

1. Wstęp

Bursztyn od wieków fascynuje ludzi swoją unikatową historią, barwą oraz zawartymi w nim inkluzjami (Kosmowska-Ceranowicz i Konart, 1989; Olszewski-Strzyżowski i Wendt, 2018). W literaturze można odnaleźć rozważania na temat jego genezy, sposobów obróbki, wykorzystania w gospodarce, wierzeniach, czy kulturze. Są także opracowania dotyczące potencjału i wykorzystania produktu kreowanego na bazie bursztynu, w tym dla organizowania aktywności turystycznej regionów odznaczających się „bursztynowymi” walorami, pozwalającymi na jej praktykowanie (Hochleitner i Moska, 2006; Olszewski-Strzyżowski, 2018, 2023). Tematyka atrakcyjności turystycznej produktów związanych z bursztynem wznawiana jest co kilka lat w publikacji towarzyszącej organizacji Mistrzostw Świata w Poławianiu Bursztynu w Jantarze, jako wkład naukowy koordynowany przez Akademię Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku (Olszewski-Strzyżowski, 2018, 2023). W ramach podejmowanych kwestii jantar jest postrzegany m.in. w kontekście potencjału, określanego jako dziedzictwo bursztynu obszarów nadbałtyckich oraz położonych na historycznym Szlaku Bursztynowym (Gerstmann, 2018). Sukcynit bywa też analizowany w kontekście wartości, jaką wnosi do sprawy nawiązywania współpracy międzynarodowej (Olszewski-Strzyżowski i Wendt, 2018; Studzieniecki, 2018). W ostatnim czasie zainteresowanie budzi również tematyka rozwoju turystyki pod wpływem aktywności powiązanej z bursztynem i jej formami (Cudny

i in., 2023). Stała się ona na tyle inspirująca, że autorka podjęła się jej rozwinięcia w ramach rozprawy doktorskiej, której (niewielką) część stanowi niniejszy artykuł.

Publikacja przedstawia analizę bibliometryczną opierającą się na zbiorze danych ilościowych, poddanych procesowi analizy i wnioskowania. Zabieg ten ma przybliżyć autorkę do wykazania luki badawczej oraz wspomóc wybór kierunku dalszego prowadzenia badań naukowych. Autorka została zainspirowana do przeprowadzenia analizy źródeł w trakcie dokonywania przeglądu literatury. Dostrzegła wówczas, że liczba publikacji podejmujących tematykę wykorzystania bursztynu w turystyce, znajdujących się w bibliotekach uniwersyteckich i krajowych bazach danych, jest niewielka. Przeprowadzone badania i opublikowane opracowania mają charakter niszowy i sporadyczny. Obserwację tę potwierdzono, analizując dostępne źródła w ramach kwerendy odbytej w Niemieckiej Bibliotece Narodowej w Lipsku w 2023 r. Wnioski z kwerendy stały się inspiracją do przeprowadzenia przeglądu źródeł osiągalnych w międzynarodowych bazach danych w otwartym dostępie. Wybrane wyniki analizy ilościowej zostały przedstawione w niniejszym artykule i stanowią wstęp do analizy jakościowej. Tekst ten należy traktować jako materiał przeglądowy, zachowany w nurcie artykułu naukowego, będący zapowiedzią dalszych prac badawczych.

2. Przegląd wybranych baz danych

Aby dokładniej zbadać dostępne źródła wiedzy, zdecydowano się na przegląd baz danych o możliwie szerokim spektrum tematycznym (łącznie m.in. nauki medyczne, humanistyczne, społeczne, ścisłe i przyrodnicze). Wybrano bazy otwartego dostępu: Science Direct, Scopus oraz Web of Science, w których odczytano liczbę publikacji w zakresie współwystępowania terminów kluczowych: *amber*, *heritage*, *product* i *tourism*. Wykorzystano wyszukiwanie we wszystkich polach, tj. wśród autorów, tytułów, słów kluczowych oraz abstraktów, używając słów w języku angielskim ze względu na dominację anglojęzycznych źródeł. Opracowania znalezione w trakcie przeglądu były także publikowane w innych językach, np. we francuskim i włoskim, w koreańskim, hiszpańskim i rumuńskim. Liczbę publikacji odpowiadających kryteriom wyszukiwania, wraz z zastosowanym zestawieniem terminów, zebrano w tabeli 1.

Tabela 1. Wyniki wyszukiwania publikacji ze wskazanymi słowami kluczowymi w wybranych bazach danych

Pole wyszukiwania	Baza danych		
	Science Direct	Scopus	Web of Science
<i>Amber and tourism and product</i>	565	403	5
<i>Amber and tourism</i>	852	855	88
<i>Amber and product</i>	57 312	28 808	2 313
<i>Amber and heritage and tourism</i>	130	257	6
<i>Amber and heritage and product</i>	747	903	13
<i>Amber and heritage</i>	1 163	2 422	231

Źródło: opracowanie własne (stan na luty 2025 r.).

Do dalszej analizy wybrano bazy danych o największej liczbie wyszukanых opracowań. Uzyskane w ten sposób publikacje zostały poddane sprawdzeniu pod kątem charakterystyki utworu, czyli: zakresu tematycznego wskazywanego przez autora, roku wydania i typu publikacji. Pierwszym etapem był przegląd tematyki źródeł uzyskanych poprzez przeszukiwanie terminów we wszystkich polach opisu publikacji dostępnych w bazach Science Direct i Scopus. Dokonano syntezy danych w tabeli poprzez symboliczny zapis frazy wyszukiwania. Przyjęto następujące kodowanie oznaczeń: A – *amber*, H – *heritage*, T – *tourism*, P – *product*. Znak [+] oznacza użycie spójnika *and*, pozwalającego na wyszukiwanie publikacji zawierającej wszystkie wskazane słowa. Wyniki wyszukiwania przedstawiają tabele 2 i 3 (s. 123–125).

Tabela 2. Tematyka wyszukiwanych publikacji w bazie Science Direct

Tematyka badawcza (brzmienie oryginalne)	Liczba znalezionych publikacji					
	A + H	A + T	A + P	A + H + T	A + H + P	A + T + P
<i>Agricultural and biological sciences</i>	231	240	9 794	32	171	154
<i>Arts and humanities</i>	112	–	–	7	58	–
<i>Biochemistry, genetics and molecular biology</i>	122	30	17 891	3	91	20

Tabela 2 (cd.)

Tematyka badawcza (brzmienie oryginalne)	Liczba znalezionych publikacji					
	A + H	A + T	A + P	A + H + T	A + H + P	A + T + P
<i>Business, management and accounting</i>	–	52	–	25	–	39
<i>Chemical engineering</i>	–	–	4 334	–	–	–
<i>Chemistry</i>	168	30	12 788	–	132	24
<i>Computer science</i>	–	–	–	3	–	–
<i>Decision sciences</i>	–	–	–	–	–	–
<i>Earth and planetary sciences</i>	151	211	3 332	25	85	116
<i>Economics, econometrics and finance</i>	–	–	–	–	–	–
<i>Energy</i>	–	34	–	7	–	23
<i>Engineering</i>	64	40	–	7	45	22
<i>Environmental science</i>	209	464	10 581	53	118	321
<i>Health professions</i>	–	–	–	–	–	–
<i>Immunology and microbiology</i>	–	–	4 848	–	–	–
<i>Materials science</i>	131	–	3 862	–	93	–
<i>Mathematics</i>	–	–	–	–	–	–
<i>Medicine and dentistry</i>	119	36	5 523	–	64	25
<i>Multidisciplinary</i>	–	–	–	–	–	–
<i>Neuroscience</i>	–	–	–	–	–	–
<i>Nursing</i>	–	–	–	–	–	–
<i>Pharmacology, toxicology and pharmaceuticals</i>	–	–	5 650	–	–	–
<i>Physics and astronomy</i>	–	–	–	–	–	–
<i>Psychology</i>	–	–	–	–	–	–
<i>Social sciences</i>	254	129	–	56	134	79
<i>Veterinary</i>	–	–	–	–	–	–
Łącznie	1 561	1 266	78 603	218	991	823

Objaśnienie: A – *amber*, H – *heritage*, T – *tourism*, P – *product*, znak [+] oznacza *and*.

Źródło: opracowanie własne (stan na luty 2025 r.).

Tabela 3. Tematyka wyszukiwanych publikacji w bazie Scopus

Tematyka badawcza (brzmienie oryginalne)	Liczba znalezionych publikacji					
	A + H	A + T	A + P	A + H + T	A + H + P	A + T + P
<i>Agricultural and biological sciences</i>	348	148	4 288	24	111	68
<i>Arts and humanities</i>	997	140	1 014	80	357	56
<i>Biochemistry, genetics and molecular biology</i>	171	26	9 979	6	72	15
<i>Business, management and accounting</i>	68	171	584	46	37	105
<i>Chemical engineering</i>	39	10	3 092	–	19	5
<i>Chemistry</i>	281	12	7 802	8	134	6
<i>Computer science</i>	139	62	2 179	18	44	34
<i>Decision sciences</i>	6	16	107	1	1	8
<i>Earth and planetary sciences</i>	273	90	1 158	27	86	26
<i>Economics, econometrics and finance</i>	71	79	575	21	31	47
<i>Energy</i>	44	32	765	10	18	16
<i>Engineering</i>	132	63	1 906	17	52	24
<i>Environmental science</i>	197	158	1 753	46	73	64
<i>Health professions</i>	15	9	287	1	10	6
<i>Immunology and microbiology</i>	26	9	2 169	–	14	5
<i>Materials science</i>	195	11	2 250	8	67	3
<i>Mathematics</i>	19	11	577	3	3	6
<i>Medicine and dentistry</i>	130	61	3 741	10	61	36
<i>Multidisciplinary</i>	56	14	981	3	24	8
<i>Neuroscience</i>	20	4	363	1	6	1
<i>Nursing</i>	11	12	366	2	5	6
<i>Pharmacology, toxicology and pharmaceuticals</i>	30	9	2 994	–	17	6
<i>Physics and astronomy</i>	140	12	1 814	5	42	6
<i>Psychology</i>	29	27	217	4	11	18
<i>Social sciences</i>	967	380	2 369	144	366	177
<i>Veterinary</i>	5	11	270	–	4	7
Łącznie	4 409	1 577	53 600	485	1 665	759

Objaśnienie: A – amber, H – heritage, T – tourism, P – product, znak [+] oznacza and.

Źródło: opracowanie własne (stan na luty 2025 r.).

Kolejny etap postępowania badawczego objął grupowanie artykułów w odniesieniu do rodzaju publikacji. Publikacje znajdujące się w bazach danych uwzględniały artykuły, książki, rozdziały w monografiach, materiały pokonferencyjne i inne. W trakcie analizy stwierdzono uszczuplenie bazy Science Direct polegające na nieuwzględnieniu w wynikach wyszukiwania publikacji książkowych. Warto jednak zwrócić uwagę, że zarówno baza Science Direct, jak i Scopus obejmują znaczną liczbę źródeł w postaci artykułów naukowych oraz rozdziałów w monografiach. Fakt ten wpływa na wartość materiałów źródłowych dla analizy prowadzonej w ramach badań naukowych. Szczegółowy podział źródeł z uwzględnieniem ich rodzaju prezentują tabele 4 i 5.

Tabela 4. Rodzaj publikacji dostępnych w bazie Science Direct

Rodzaj publikacji	A + H	A + T	A + P	A + H + T	A + H + P	A + T + P
Artykuły naukowe	732	645	45 161	92	457	434
Książki	–	–	–	–	–	–
Przeglądy i notatki	77	47	2 518	5	46	32
Rozdziały w monografiach	143	68	4 178	17	116	53
Wydawnictwa pokonferencyjne	24	9	842	2	20	9
Inne	587	83	4 613	15	104	38

Objaśnienie: A – *amber*, H – *heritage*, T – *tourism*, P – *product*, znak [+] oznacza *and*.

Źródło: opracowanie własne (stan na luty 2025 r.).

Tabela 5. Rodzaj publikacji dostępnych w bazie Scopus

Rodzaj publikacji	A + H	A + T	A + P	A + H + T	A + H + P	A + T + P
Artykuły naukowe	1 436	511	22 651	133	457	227
Książki	423	149	926	77	262	100
Przeglądy i notatki	438	70	3 025	16	96	28
Rozdziały w monografiach	214	92	1 362	22	73	39
Wydawnictwa pokonferencyjne	78	29	700	9	14	9
Inne	20	5	144	1	4	0

Objaśnienie: A – *amber*, H – *heritage*, T – *tourism*, P – *product*, znak [+] oznacza *and*.

Źródło: opracowanie własne (stan na luty 2025 r.).

Zdecydowano się również na przeprowadzenie analizy roku wydania odnalezionych publikacji. Zwłaszcza na podstawie bazy Scopus można wnioskować, że jako pierwsze pojawiły się badania dotyczące bursztynu oraz jego powiązań z produktem. Liczba opracowań rosła od połowy XIX w., osiągając ponad 11 tys. publikacji w latach 2021–2025. Jeszcze więcej źródeł w tej tematyce można odnaleźć w bazie Science Direct, ale zawiera ona głównie opracowania powstałe od ok. 2000 r. Dlatego też, jeśli chodzi o analizę dotyczącą powstawania publikacji na przestrzeni lat, główne znaczenie miała baza Scopus. Drugim obszarem, który najwcześniej wzbudził zainteresowanie badawcze, było powiązanie jantaru z zagadnieniem dziedzictwa. Wzrost liczby publikacji odznaczał się jednak znacznie niższą dynamiką. Na przełomie XX i XXI w. zaobserwowano próby łączenia tematyki bursztynu, dziedzictwa i produktu. Dopiero w latach 90. XX w. zaczęto podejmować zagadnienia dotyczące wiązania tej kopalnej żywicy z tematyką turystyki, a po 2000 r. interesować się badaniami zawierającymi zestawienia wszystkich trzech wcześniej analizowanych elementów ze zjawiskiem turystyki. Wyniki przeglądu roku wydania publikacji w odniesieniu do terminów będących celem wyszukiwania przedstawiają tabele 6 i 7 (s. 127–128).

Tabela 6. Daty wydania publikacji dostępnych w bazie Science Direct

Daty publikacji	A + H	A + T	A + P	A + H + T	A + H + P	A + T + P
2021–2025	393	377	15 946	49	251	253
2016–2020	300	253	12 676	28	195	164
2011–2015	171	100	7 989	19	108	73
2006–2010	103	51	5 128	10	67	34
2001–2005	53	26	2 615	11	34	18
1996–2000	–	–	–	1	–	–
1991–1995	–	–	–	–	–	–
1986–1990	–	–	–	–	–	–
1981–1985	–	–	–	–	–	–
1976–1980	–	–	–	–	–	–
1970–1975	–	–	–	–	–	–

Objaśnienie: A – *amber*, H – *heritage*, T – *tourism*, P – *product*, znak [+] oznacza *and*.

Źródło: opracowanie własne (stan na luty 2025 r.).

Tabela 7. Daty wydania publikacji dostępnych w bazie Scopus

Daty publikacji	A + H	A + T	A + P	A + H + T	A + H + P	A + T + P
2021–2025	393	377	15 946	49	251	253
2016–2020	300	253	12 676	28	195	164
2011–2015	171	100	7 989	19	108	73
2006–2010	103	51	5 128	10	67	34
2001–2005	53	26	2 615	11	34	18
1996–2000	–	–	–	1	–	–
1991–1995	–	–	–	–	–	–
1986–1990	–	–	–	–	–	–
1981–1985	–	–	–	–	–	–
1976–1980	–	–	–	–	–	–
1970–1975	–	–	–	–	–	–

Objaśnienie: A – *amber*, H – *heritage*, T – *tourism*, P – *product*, znak [+] oznacza *and*.

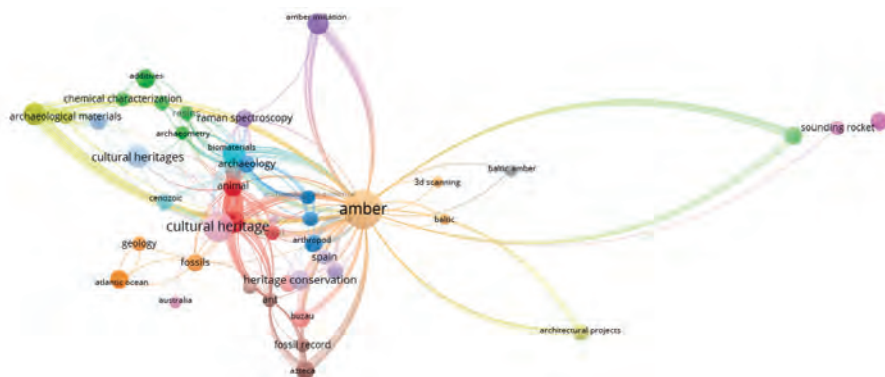
Źródło: opracowanie własne (stan na luty 2025 r.).

3. Analiza słów kluczowych

Na kolejnym etapie badań skupiono się na analizie słów kluczowych zamieszczonych w dostępnych publikacjach. Były to głównie terminy podane przez ich autorów, z uzupełnieniem o słowa generowane przez bazę. Do analizy zostały wykorzystane dane surowe, uzyskane bezpośrednio z bazy Scopus, oraz narzędzie internetowe VOSviewer. Wadą tej metody mapowania jest brak możliwości uporządkowania i odmiany słów kluczowych znalezionych w bazach danych. Stąd też te same wyrazy, użyte w formie odmienionej przez przypadki, automatycznie zostały zaklasyfikowane jako różne terminy. Biorąc pod uwagę ograniczone opcje wygenerowania słów kluczowych w bazie Science Direct oraz brak kompatybilności jej danych z narzędziem VOSviewer, zrezygnowano z tego zbioru na etapie analizy słów kluczowych.

Mając na uwadze zwiększenie czytelności powstałej mapy słów kluczowych oraz maksymalizację użyteczności do dalszej analizy jakościowej, zawężono wyszukiwanie do następujących dziedzin: nauki społeczne, nauki o Ziemi i planetach, sztuka i nauki humanistyczne, nauki o środowisku, nauki inżynierskie, fizyka z astronomią, chemia, nauki o materiałach, rolnictwo i nauki biologiczne, biochemia, genetyka i biologia molekularna,

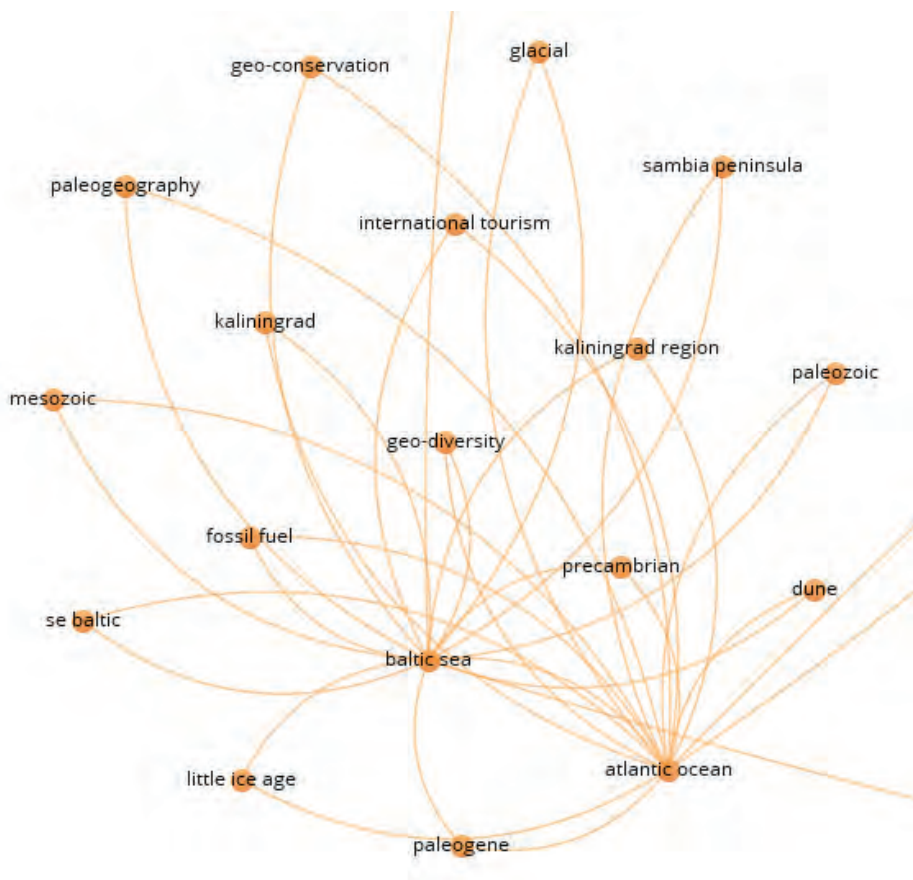
nauki informatyczne, biznes, zarządzanie i księgowość, inżynieria chemiczna, ekonomia, ekonometria i finanse, energia, medycyna oraz nauki multidyscyplinarne. Podjęto także decyzję o opublikowaniu jedynie wybranych wyników wyszukiwania o największej adekwatności w stosunku do przedmiotu prowadzonych badań naukowych. Na potrzeby niniejszego opracowania najważniejsze słowa zostały przetłumaczone na język polski. Wyniki ogólne dla wszystkich słów kluczowych z kategorii wyszukiwania *amber and tourism* pokazano na rysunku 1. Można tu zauważyć wyraźną dominację tematyki bursztynu w odniesieniu do dziedzictwa kulturowego, a także do badań spektroskopowych, które polegają na identyfikacji jantaru oraz odróżnianiu go od innych żywic (naturalnych i syntetycznych). Wybrano ten wynik do prezentacji ze względu na najczęstszą powtarzalność słów kluczowych w publikacjach. Ponadto jest on zbiorem nadrzędnym do zbiorów szczegółowych, ukazanych na rysunkach 2 i 3 (s. 130–131).

Rysunek 1. Wyniki analizy ogólnej słów kluczowych publikacji spełniających kryteria wyszukiwania amber and heritage w bazie Scopus
Źródło: opracowanie własne za pomocą programu VOSviewer

Przedstawiony na rysunku 2 zbiór szczegółowy wyznacza najważniejsze obszary i zjawiska geograficzne wiążące się z historią badań nad związkami bursztynu z dziedzictwem, głównie kulturowym. Jako obszary geograficzne wskazywane są: akwen Morza Bałtyckiego, Półwysep Sambijski oraz obwód królewiecki (dawniej kaliningradzki), na terenie którego funkcjonowały największe kopalnie bursztynu na świecie. Można zauważyć, że duże znaczenie dla powstania jantaru i budowania dziedzictwa kulturowego na bazie surowca miał okres zlodowacenia. Wynika to z faktu, że odnajdywane historycznie i współcześnie złoża bursztynu,

na bazie których budowana była lokalna kultura, opierały się często na śródlądowych znaleziskach sukcyntu. Ich występowanie w głębi lądu wynikało natomiast z działalności lądolodu, który transportował osady, w tym złoża bursztynu, z mórz i obszarów północy w głąb kontynentów (Kosmowska-Ceranowicz, 2012). W prezentowanym zbiorze słów kluczowych można rozróżnić także epoki geologiczne oraz zagadnienia związane z geologią: georóżnorodność oraz geokonserwacja. Pojawia się również pierwsze wskazanie na turystykę – turystykę międzynarodową.

Rysunek 2. Wyniki analizy szczegółowej słów kluczowych spełniających kryteria wyszukiwania amber and heritage w bazie Scopus

Źródło: opracowanie własne za pomocą programu VOSviewer

Drugi zbiór szczegółowy, pokazany na rysunku 3, wskazuje na silne powiązanie bursztynu i dziedzictwa z obszarem Polski. Są tu również

uwzględnione pojęcia turystyki dziedzictwa, muzeów oraz rozwoju turystyki. Może to być spowodowane bogatymi zasobami surowca na terenie kraju oraz genezą występowania bursztynu, które to czynniki przyczyniły się do rozwoju lokalnej kultury. Należy jednak zauważyć, że są to pojedyncze słowa kluczowe, co wskazuje na dużą lukę badawczą w tym zakresie.

Rysunek 3. Wyniki analizy szczegółowej słów kluczowych spełniających kryteria wyszukiwania *amber and heritage* w bazie Scopus

Źródło: opracowanie własne za pomocą programu VOSviewer

Z kolei drugim interesującym zbiorem ogólnym jest zbiór przedstawiający słowa kluczowe *amber and tourism*. Program VOSviewer podzielił je na trzy grupy oznaczone kolorami: niebieskim, zielonym i czerwonym. Łączą je dwa zakresy tematyczne: *tourism* oraz *leisure industry*. Cały zbiór i podział słów kluczowych został ukazany na rysunku 4 (s. 132), a dla ułatwienia czytelności zbiory szczegółowe przedstawiono na rysunkach 5–7 (s. 133–134).

turystycznym, kreowanym na bazie bursztynu, również z produktem tworzonym na potrzeby edukacji i udostępniania zbiorów.

Rysunek 5. Wyniki analizy szczegółowej słów kluczowych publikacji spełniających kryteria wyszukiwania amber and tourism w bazie Scopus

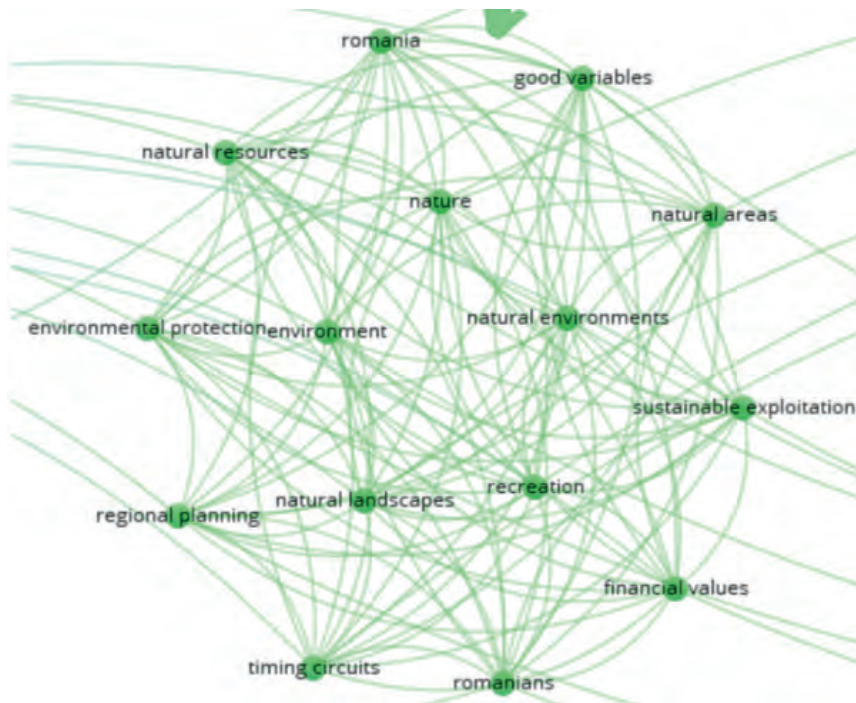
Źródło: opracowanie własne za pomocą programu VOSviewer, ze zmianami graficznymi

Rysunek 6. Wyniki analizy szczegółowej słów kluczowych publikacji spełniających kryteria wyszukiwania amber and tourism w bazie Scopus

Źródło: opracowanie własne za pomocą programu VOSviewer, ze zmianami graficznymi

Zbiór zielony (przedstawiony na rysunku 7) obejmuje określenia pośrednie dla turystyki oraz przemysłu rekreacyjnego. Znajdują się w nim terminy: „środowisko”, „natura” (także „środowisko oraz przestrzeń naturalne”), „zrównoważone wydobywanie”, „zasoby naturalne”, „krajobrazy naturalne”, „ochrona środowiska”, „pozytywne zmienne”, „wartości finansowe”, „planowanie przestrzenne”, a także nazwa konkretnego obszaru geograficznego – „Rumunia”.

Rysunek 7. Wyniki analizy szczegółowej słów kluczowych publikacji spełniających kryteria wyszukiwania *amber and tourism* w bazie Scopus

Źródło: opracowanie własne za pomocą programu VOSviewer, ze zmianami graficznymi

4. Konkluzje

Podsumowując wyniki przeprowadzonych analiz, należy stwierdzić, że badania nad bursztynem mają charakter rozwojowy, szczególnie w połączeniu z innymi zjawiskami i elementami, takimi jak: turystyka, dziedzictwo czy produkt. Najmniej opisywanym dotychczas zagadnieniem jest powiązanie bursztynu z turystyką, ale też łączenie obu tych aspektów z dziedzictwem lub produktem. Obszerniejsze źródła oraz ich

charakterystykę można znaleźć w bazie Scopus, dzięki czemu powstają szersze możliwości analizy. Przegląd ilościowy pozwolił na identyfikację źródeł naukowych – artykułów i monografii – oraz pokazał rozwój badań po roku 2001. Prace badawcze są na etapie rozwojowym, jednak liczba publikacji wciąż jest niewielka. Dlatego też można wnioskować, że zagadnienie bursztynu, szczególnie w odniesieniu do turystyki i produktu turystycznego, stanowi lukę badawczą. Analizując afiliacje i miejsca wydania publikacji, można wskazać nieznaczną przewagę pozycji z obszarów najbardziej kojarzonych z bursztynem, m.in. Polski, Litwy, okolic Półwyspu Sambijskiego. Wyraźnie dało się zauważyć niewielką liczbę publikacji odnoszących się do zjawiska turystyki łączonej z bursztynem. Na podstawie opisów artykułów zauważono, że wątki w nich poruszane obejmowały m.in.: metody rozpoznawania surowca, jego właściwości chemiczne oraz zastosowanie (np. w kosmetyce). Widać było także, że w części literatury słowo „bursztynowe” stanowi określenie opierające się na skojarzeniach dla przedmiotów i zjawisk niepowiązanych z surowcem. Słowa kluczowe poddane mapowaniu mają charakter rozproszony, co wskazuje na rzadką powtarzalność badań. Są to wskazówki pomocne przy wyborze źródeł do ich poddania analizie jakościowej oraz do podjęcia próby szerszego opisania potencjału, jaki wykazuje bursztyn dla turystyki.

Bibliografia

- Cudny, W., Paprzycka, J., Stasiak, A., Włodarczyk, B. (2023). The contribution of amber to heritage tourism development. *Geographia Polonica*, 96(3), 339–360. <https://doi.org/10.7163/GPol.0259>
- Gerstmann, E. (2018). Przyrodniczy i krajobrazowy potencjał turystyczny a polityka kreowania produktów turystycznych na „bursztynowej” Mierzei Wiślanej. W: D.J. Olszewski-Strzyżowski (red.), *Bursztyn: wczoraj – dziś – jutro* (s. 123–142). Wydawnictwo Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu.
- Hochleitner, J., Moska, W. (red.). (2006). *Dzieje pozyskiwania i wykorzystania bursztynu na ziemiach polskich. Studia i materiały*. Fundacja „Elbląg”; Szkoła Wyższa im. Bogdana Jańskiego – Wydział Zamiejscowy.
- Kosmowska-Ceranowicz, B. (2012). *Bursztyn w Polsce i na świecie*. Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego.
- Kosmowska-Ceranowicz, B., Konart, T. (1989). *Tajemnice bursztynu*. Wydawnictwo „Sport i Turystyka”.
- Olszewski-Strzyżowski, D.J. (red.). (2018). *Bursztyn: wczoraj – dziś – jutro*. Wydawnictwo Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu.
- Olszewski-Strzyżowski, D.J. (red.). (2023). *Bursztyn: wczoraj – dziś – jutro*. 2023. Wydawnictwo Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu.

- Olszewski-Strzyżowski, D.J., Wendt, J. (2018). Historia Mistrzostw Świata w Poławianiu Bursztynu. W: D.J. Olszewski-Strzyżowski (red.), *Bursztyn: wczoraj – dziś – jutro* (s. 19–38). Wydawnictwo Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu.
- Studzieniecki, T. (2018). Promocja dziedzictwa bursztynu w krajowej i międzynarodowej współpracy terytorialnej. W: D.J. Olszewski-Strzyżowski (red.), *Bursztyn: wczoraj – dziś – jutro* (s. 65–80). Wydawnictwo Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu.

JAKI JEST WSPÓŁCZESNY STAN BADAŃ TURYSTYCZNYCH O BURSZTYNIE? ANALIZA BIBLIOMETRYCZNA WYBRANYCH BAZ DANYCH

Abstrakt: Niniejszy artykuł jest poświęcony analizie bibliometrycznej wykonanej na podstawie przeglądu baz danych Scopus oraz Science Direct. Prezentowany temat stanowi część badań prowadzonych na potrzeby rozprawy doktorskiej przygotowywanej na Uniwersytecie Łódzkim. Celem artykułu jest przedstawienie wybranych wyników przeszukiwania baz danych. Są one podstawą do wyboru publikacji służących skonkretyzowaniu luki badawczej oraz zawężenia problemu badawczego na potrzeby dalszych badań naukowych.

Słowa kluczowe: bursztyn, dziedzictwo, turystyka, produkt, analiza ilościowa, Scopus, Science Direct, przegląd literatury

WHAT IS THE CONTEMPORARY STATE OF AMBER TOURISM RESEARCH? BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF SELECTED DATABASES

Abstract: This article is devoted to a bibliometric analysis prepared on the basis of a review of the Scopus and Science Direct databases. The topic presented is part of the research conducted for the needs of a doctoral dissertation prepared at the University of Lodz. The aim is to present selected results from the database searches as a basis for the selection of publications serving to specify a research gap and narrow the research issue for the needs of further academic work.

Keywords: amber, heritage, tourism, product, quantitative analysis, Scopus, Science Direct, literature review